

Sosiaali- ja terveysvaliokunta 15.11.2016

Kansaneläkelaitoksen lausunto sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain muuttamisesta HE 216/2016

Päivärahaetuuksien määrä

Hallituksen esityksessä ehdotetaan sairausvakuutuslain sairauspäivärahan määrätymissäännöstä muutettavaksi siten, että vuositulon ylemmästä 56 443 euron taitekohdasta luovutaan ja päivärahan määrä on 20 prosenttia vuositulon kolmassadasosasta siltä osin kuin vuosityötulo ylittää 30 000 euroa. Muutos kohdistuisi sairauspäivärahaan, osasairuspäivärahaan ja kuntoutusrahaan.

Sairauspäivärahan ja kuntoutusrahan taso alkaisi alentua 30 000 euron vuosituloista ylöspäin ja 50 000 euron vuositulojen kohdalla etuuden tason muutos nykyiseen verrattuna olisi 11 prosenttia. Koska ylin 56 443 euron tuloraja poistettaisiin, alkaisi muutoksen vaikutus nykyiseen verrattuna tasoittua sen ylittävältä osin ja vuosityötulojen 65 000 ja 100 000 euroa välillä ero nykyiseen olisi 14–15 prosenttia.

Sairauspäivärahan ja kuntoutusrahan tasoa leikattiin edellisen kerran vuoden 2016 alussa. Ehdotettu muutos vaikuttaisi negatiivisesti sairauden ja kuntoutuksen aikaiseen toimeentuloturvaan ja kuntoutuksen kannustavuuteen. Hallituksen esitys sisältää kuitenkin myös kuntoutuksen kannustavuutta parantavia ehdotuksia.

Kuntoutusrahaa koskevat muutokset

Esityksessä ehdotetaan nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisen kuntoutuksen aikaista kuntoutusrahaa koskevan vähimmäismäärän korottamista takuueläkkeen tasolle. Tämä tarkoittaisi, etteivät nämä kuntoutusrahat enää jatkossa määräytyisi sairauspäivärahan vähimmäismäärän perusteella vaan niitä koskisi korkeampi vähimmäismäärä. Tämänhetkisten laskelmien mukaan näiden kuntoutusrahojen vähimmäismäärä olisi vuonna 2017 30,41 e / päivä. Muiden kuntoutusrahojen vähimmäismäärä määräytyisi sairauspäivärahan vähimmäismäärän 23,73 e / päivä mukaan. Nyt korotettavaa vähimmäismäärää maksettaisiin ajalta jona kuntoutuja opiskelee ja edistää ammatillista kuntoutumistaan. Kun kuntoutusrahaa myönnetään opiskelujen väliajoilta, sitä maksetaan 20 prosentilla alennettuna. Ehdotettu muutos parantaisi nuorten ja työelämään kiinnittymättömien kuntoutujien toimeentuloturvaa ja kannustaisi eläkkeen rajapinnassa olevia kuntoutujia haakeutumaa aktivoivalle ja ammatillista kuntoutumista edistävälle kuntoutusetuudelle viimesijaisen ja passivoivan eläke-etuuden sijaan.

Ehdotettu mahdollisuus myöntää ammatillisen kuntoutuksen päätökseen perustuvaa kuntoutusrahaa yleissivistävään perusopetukseen edistäisi ammatilliseen koulutukseen haakeutumisen kannustavuutta. Muutos mahdollistaisi perustoimeentulon turvaamisen myös yli 20-vuotiaan, ammatillista tutkintoa vailla olevan henkilön aloittaessa yleissivistävän peruskoulutuksen kuntoutuksena. Alle 20-vuotiaalla nuoren kuntoutusraha mahdollistaa tämän jo nyt. Kohderyhmässä olevien henkilöiden kuntoutukseen pääsy riippuu kuitenkin ensisijaisesti siitä, miten sosiaali- ja terveydenhuollossa tavoitetaan ne henkilöt, joilla on

sairaudesta tai vammasta johtuva riski syrjäytyä työelämästä ja jotka riittävien tukitoimien avulla voisivat suorittaa ammatillisen tutkinnon ja päästä työelämään.

Ehdotettu velvollisuus selvittää kuntoutujan oikeus opiskelun kannalta tarpeellisiin koulutarvikekustannuksiin sekä koulutukseen liittyviin matkakustannuksiin tehostaa jo nykyisin voimassa olevaa velvoitetta ohjata asiakas toisen etuuden piiriin, jos hänellä havaitaan siihen olevan oikeus. Koulutarvike- ja matkakustannuksia korvataan Kelassa ammatillisen koulutuksen päätöksellä ammatillisen kuntoutuksen myöntämisedellytysten mukaisesti. Nuoren kuntoutusrahaa ja ammatillista kuntoutusta myönnettäessä hakijan toimintakykyä arvioidaan samalla tavalla. Etuuksien myöntämisedellytykset poikkeavat kuitenkin toisistaan kuntoutussuunnitelman tarkoituksenmukaisuuden, kuntoutujan työelämätaavoitteen sekä opiskelujen ajalta edellytettävien tukitoimien arvioinnin osalta. Tällä hetkellä noin 45 %:lle nuoren kuntoutusrahan saajista myönnetään opiskelu- ja matkakustannusten korvauksia ammatillisen koulutuksen päätöksellä. Kaikille nuoren kuntoutusrahan saajille ei korvauksia jatkossakaan tule myönnettäväksi, sillä etuuksien myöntämisedellytyksiä ei muuteta. Ehdotetulla muutoksella edistettäisiin kuitenkin sitä, että nuoren kuntoutusrahahakemuksen käsittelyn yhteydessä tulisi aina harkittavaksi hakijan oikeus koulutarvike- ja matkakustannusten korvaamiseen ammatillisena kuntoutuksena.

Harkinnanvarainen kuntoutus

Hallituksen esityksessä ehdotetaan Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahetuuksista annettua lakia muutettavaksi siten, että harkinnanvaraisen kuntoutuksen suunnitelma laadittaisiin neljälle seuraavalle kalenterivuodelle joka toinen vuosi. Koska Kelan kuntoutuspalvelut hankitaan yleensä neljän vuoden hankintakausina, ehdotetun muutoksen myötä harkinnanvaraisen kuntoutuksen suunnitelmakaudesta tulee kuntoutuspalvelujen normaalin hankintakauden pituinen. Harkinnanvaraisen kuntoutuksen suunnitelmassa voidaan tällöin huomioida kaikkien kuntoutuspalvelujen hankintasopimukset. Muutos helpottaa osaltaan myös harkinnanvaraisen kuntoutuksen varojen hallintaa.

Suunnitelman laatimiskäytännön muutos mahdollistaa suunnittelun toteuttamisen aiempaa kevyemmällä menettelyllä. Jatkossa Kansaneläkelaitos toimittaisi edelleen vuosittain sosiaali- ja terveysministeriölle riittävät tiedot harkinnanvaraisen kuntoutuksen kokonaisrahamäärää koskevaa valtiovarainministeriölle tehtävää esitystä varten. Varsinainen suunnitelma harkinnanvaraisen kuntoutuksen varojen käytöstä ja kohdennuksesta toimitettaisiin kuitenkin vain joka toinen vuosi.

Nykyistä harvemmin toteutettu suunnitelman laatiminen mahdollistaa Kelan resurssien kohdentamisen siten, että suunnitelman laatimisen yhteydessä voidaan perehtyä nykyistä paremmin kuntoutuksen pitkän aikavälin kehityssuuntiin, ja ottaa ne huomioon suunnitelman laadinnassa. Suunnitelman laadinnassa voitaisiin myös ottaa entistä paremmin huomioon kertynyt tutkimustieto ja kuntoutuksen kehittämistoiminnasta saatu tieto.

Julkisen terveydenhuollon tiloissa annetun yksityisen hoidon rahoitus

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että julkisissa tiloissa annettua yksityistä terveydenhuoltoa voitaisiin jatkossakin korvata samoin perustein kuin tähän asti sosiaali- ja terveyspalveluja koskevien uudistusten toteutumiseen saakka. Lisäksi jatkettavaa sääntelyä ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että muun kuin kunnan tai kuntayhtymän omistuosuutta ei edellytetäisi tilanteissa, joissa toiminta on yhtiöitetty kuntalaissa säädetyn yhtiöittämisvelvollisuuden täyttämiseksi. Ehdotettu muutos on kannatettava, jotta julkisissa tiloissa annettu yksityinen sairaanhoito olisi jatkossakin korvattavaa.